

Nálezy neogenních sedimentů u Omic

Finds of Neogene sediments in the Omice area, Moravia

KAREL DIVIŠ - CTIRAD SVTÁK

(24-34 Ivančice)

Lower Badenian, Microbiostratigraphy, Foraminifera, Moravia

Usazeniny, vyplňující na území obce Omice a v jejím okolí deprese, byly doposud mapovány jako pleistocenní deluvioeolické sedimenty, příp. jako deluviaální, hlinitokamenité usazeniny holocenního stáří (Pálenšký 1994). Žádná z doposud publikovaných prací, zabývajících se touto oblastí (např. Müller 1994) se přitom nezmínuje o možnosti výskytu mořských třetihorních sedimentů v této oblasti. Výkop, provedený v letech 1994 až 1996 na území Omic a v jejich bezprostředním okolí v souvislosti s rozširováním inženýrských sítí však na několika místech odkryly těsně pod povrchem šedé jíly, v nichž námě byla zjištěna bohatá mořská mikrofauna.

Popis lokalit a zjištěné mikrofauny

Lokalita A: První série zpracovaných vzorků byla odebrána z více než dva metry hlubokého výkopu, situovaného u okraje lesa, asi kilometr od Omic, napravo od silnice směrem na Troubsko. Na bázi profilu zde byl zjištěn šedý jíl s ostrohrannými úlomky granodioritu. Dále následuje asi dva metry mocná poloha šedého jílu, obsahující především ve střední části hojnou mikrofaunu. Svrhních 15 až 20 centimetrů tvoří kvartérní sůl. Z foraminifer byly v šedém jílu mimo jiné zjištěny následující druhy: *Uvigerina macrocarinata* Papp et Turn., *Hanzawaia boueana* (Orb.), *Gyroidina soldanii* Orb., *Cibicides lobatus lobatus* (W. et J.), *Coryphostoma sinuosa* (Cushman), *Globigerina bulloides* Orb., *Globorotalia bykovae* Ais., *Stilostomella adolphina* (Orb.), *Bolivina dilatata dilatata* Rss., *Bolivina antiqua* Orb., *Marginulina hirsuta* Orb., *Dentalina inornata* Orb. Kromě bohatého společenstva foraminifer (bez jakýchkoliv stop po přeplavení) byly ve výplavech zjištěny ostny ježovek, jehlice hub a vzácně také schránky ostrakodů.

Lokalita B: Další série vzorků byla odebrána z podstatně mělké rýhy, procházející přímo na území Omic kolem domů č. p. 237, 8, 87, 49 a 5 (při pravé straně silnice směrem na Troubsko) a kolem domů č. p. 235, 23, 24, 25, 27, 49 a 56 (na druhé straně téže silnice). Také v tomto případě byly výkopem odkryty šedé jíly, obsahující (s výjimkou svrhních dvou až tří decimetrů) bohatou mikrofaunu. Z foraminifer byly mimo jiné zjištěny následující druhy: *Uvigerina macrocarinata* Papp et Turn., *Uvigerina grilli* Schmidt, *Buliminia elongata* Rss., *Gyroidina soldanii* Orb., *Globigerina bulloides* Orb., *Globigerinoides trilobus* (Rss.), *Globorotalia bykovae* Ais., *Globorotalia mayeri* (Cush. et Ell.), *Stilostomella adolphina* (Orb.), *Dentalina inornata* Orb., *Martinottiella communis* (Orb.), *Spiroplec-*

tamina carinata (Orb.). Vyhodnocené výplavy dále obsahovaly úlomky ostnů ježovek, jehlice hub a vzácně také schránky ostrakodů. Také v tomto případě nebyly ve společenstvu zjištěny žádné stopy po přeplavení.

Lokalita C: Jedná se o výchoz obdobných šedých jílů, jaké byly zjištěny ve výkopech na obou výše popsaných lokalitách, vystupujících na povrch na louce za posledním dolem v Omicích po pravé straně silnice směrem na Troubsko. Ve vzorku uvedeného jílu, odebraného z hloubky kolem 25 cm mikrofauna zjištěna nebyla.

Závěr

Na základě zjištěných bohatých foraminiferových společenstev ve vzorcích z lokalit „A“ a „B“ považujeme za prokázané, že neogenní transgrese zasahovala až do okolí Omic. A to bez ohledu na skutečnost, že na jiných místech mapového listu 24-34 Ivančice byly v nadmořské výšce, odpovídající nadmořské výšce Omic (kolem 350 m n. m.) vymapovány fluviaální píska a písčité štěrky pravděpodobně mladšího miocénu (Müller 1994). Pro autochtonní výskyt mořského neogénu v této oblasti navíc hovoří také skutečnost, že schránky foraminifer jsou velmi dobře zachované. Jejich redeposici odjinud proto považujeme za zcela nepravděpodobnou.

Vzhledem ke skutečnosti, že ve výplavech byl zjištěn druh *Uvigerina macrocarinata* Papp et Turn charakteristický výhradně pro spodní baden (Cicha et al. 1983) druh *Uvigerina grilli* Schmidt a *Globorotalia bykovae* Ais., jehichž první výskyt je vázán na spodní hranici badenu (Cicha et al. 1983), a navíc řada druhů, které se sice vyskytují průběžně od eggenburgu po baden, avšak nejčastěji bývají nalézány v sedimentech moravu se domníváme, že šedé jíly z Omic a okolí lze považovat za sedimenty spodního badenu (moravu).

Literatura

- Cicha, J. et al. (1983): Stratigraphical range of Eggenburgian-Badenian foraminifera in West Carpathian basins. – *Miscellanea Micropaleontologica*, 99–114. Hodonín.
 Müller, V. (ed.) (1994): Vysvětlivky k souboru geologických a ekologických účelových map přírodních zdrojů v měřítku 1 : 50 000, list 24-34 Ivančice. Čes. geol. úst. Praha.
 Pálenšký, P. (1990): Základní geologická mapa 24-342 Brno – jih s vysvětlivkami. – MS Čes. geol. úst. Praha.
 Pálenšký, P. (ed.) (1994): Geologická mapa ČR 1 : 50 000 24-34 Ivančice. – Čes. geol. úst. Praha.
 Pálenšký, P. - Brzobohatý, R. (1993): Neogén jihozápadního okolí Brna. – Zpr. geol. Výzk. v Roce 1991, 110–112. Praha.